

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (индустрия)“ в С.А. „Д.А. Ценов“, гр. Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Димитър Марчев Благоев, научна специалност „Икономика и управление (Индустрия), Университет за национално и световно стопанство, гр. София.

Автор на дисертационния труд: Нина Валериева Костадинова-Вачкова, редовен докторант в катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“, С. А. „Д.А. Ценов“, гр. Свищов, научна специалност „Икономика и управление (индустрия)“.

Тема на дисертационния труд: Екипният подход в индустриалните предприятия.

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Представеният за становище дисертационен труд, на тема: „Екипният подход в индустриалните предприятия“ е разработен в общ обем от 243 страници, от които 207 страници, основен текст. Структуриран е по следния начин: увод; три глави; заключение; литературни източници, приложения и списък на таблици, фигури. В основния текст на дисертационния труд се съдържат 14 таблици и 45 фигури, а в приложението още 16 фигури и 3 таблици. Дисертационният труд е разработен на база 107 литературни и информационни източници, от които: 65 на кирилица (в областта на човешките ресурси), 19 на латиница и 23 интернет (електронно) базирани източника. Дисертацията включва и 4 приложения: (1) фигури с резултати от проведеното практическо изследване; (2) анкетна карта (методически инструментариум за провеждане на практическото изследване); (3) таблици и фигури със систематизация, по ключови понятия и въпроси, които са продукт на проведеното теоретично изследване, но не са намерили място в основния текст на дисертацията, с цел оптимизация на изложението.

Темата е добре дефинирана и представлява интерес от теоретична и приложна гледна точка. Актуалността ѝ е ясно и коректно представена от докторанта. Дисертационният труд е структуриран в три глави. Първа и втора глава разглеждат изследователските въпроси от теоретичен и методически аспект от една страна, а от друга показват резултати от същинско практическо изследване, със съответната оценка, анализ и синтез на резултатите. Трета глава е насочена към разработване на определени насоки и препоръки (на базата на авторки методически модел) при прилагане на екипния подход в индустриалните предприятия.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

В увода е дефинирана актуалността на темата на дисертационния труд и важността ѝ за постигане на ефективност и конкурентоспособност на индустриалното предприятие. За обект на изследване е избран един добре познат и с традиции подсектор от българската икономика, какъвто е подсекторът „Производство на обувки“. Направена е обосновка за този избор. За предмет на изследване е определен потенциала, специфичните особености и факторната обусловеност при прилагане на екипния подход, в процеса на работа на (в) предприятията от обувната промишленост. Предметът е достатъчно ясно, точно и конкретно дефиниран. Формулирани са основна цел и конкретни задачи, в направление на търсене на взаимовръзка между приложението на екипния подход в организацията на труда и повишаване на конкурентоспособността на индустриалните предприятия от изследвания сектор. Подбрани са набор от изследователски подходи и методи, които ще се използват. Методите са с широк обхват и стои въпросът, всички изброени изследователски методи ли са използвани в дисертационното изследване? Поставени са ограничения по отношение на обекта и предмета на изследването, а също и по отношение на времевия период.

В първа глава е направено теоретично проучване по въпроси, свързани със същността, видовете, предимствата и възможните проблеми при използване на принципите и формите на екипната работа в индустриалните предприятия. Идентифицирани са основни фактори, влияещи върху дейността на екипа. От процесна гледна точка е проучен въпросът за изграждане и управление на екипите в индустриалните предприятия. Теоретичният,

литературен обзор по ключови въпроси, свързани с темата на дисертацията завършва с обобщения и изводи. Основните теоретични аспекти по темата на дисертационното изследване са добре проучени, в ретроспективен порядък. Изложението е стегнато, добре структурирано, с добър изказ и лесно проследимо откъм вложената в дисертационното изследване сюжетна линия.

Методиката на емпиричното изследване е описана достатъчно подробно и е представена в схематичен вид **във втора глава** на дисертацията. Основен методически инструментариум, който се използва от докторанта е анкетната карта и метода на анкетирането. Методическата рамка за изследване на въпросите свързани с приложението на екипния подход е добре структурирана и конструирана. Тя следва и е във връзка с логиката на анкетната карта, в която има обособени 5 раздела. Прави впечатление големият дял на въпроси представлящи дялово разпределение. Направен е анализ на състоянието на обувното производство в България, който да се използва като база за сравнение, извлечане на констатации и др. в съпоставителен план с проведеното от докторанта практическо изследване. Може би, подходящо би било горното изследване на бъде включено под някаква форма в обща методическа схема, по-широва по обхват от методиката на самото практическо изследване по дисертацията. Направеният исторически преглед на развитието на обувното производство в България е насочен към идентифициране на ключови проблемни полета, чието разрешаване може да се постигне чрез прилагането на екипния подход.

В **трета глава** са идентифицирани предпоставките за успешното прилагане на екипния подход при организиране на процесите в предприятията от обувната промишленост. Формулирани са насоки за повишаване и подобряване на приложението на екипния подход в индустриталните предприятия, в различни направления: корпоративната социална отговорност; информираността; продължаващото обучение и образование; връзката с браншовите организации и др. Ключов момент в тази глава е разработения и предложен авторски концептуален модел за въвеждане и усъвършенстване на екипния подход в предприятието. Този модел има методически характер, а съставляващите го етапи са добре конструирани и разбираемо описани.

Обобщено, може да се каже, че дисертационният труд се характеризира с добра балансираност по отношение на отделните си части.

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 45 страници. В него достоверно е възпроизведено съдържанието на дисертационния труд. Съставен е от шест части, които се отнасят до: общата характеристика, основно съдържание, синтезирано изложение, справката за приносните моменти, публикации по дисертационния труд и декларация за оригиналност и достоверност на дисертационното изследване. Изложението му, в синтезиран вид, представя най-важните моменти на дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Разработения дисертационен труд съдържа определени приносни елементи, които отразяват основните постижения и резултати от направеното дисертационно изследване и могат да бъдат аргументирани със съответните изложения в отделните негови раздели. По-конкретно основните приносни моменти в дисертацията могат да бъдат сведени до следните:

- (1) Систематизация на основни теоретични постановки по темата на дисертационния труд;
- (2) Приложно изследване на практиката на българските индустритални предприятия от обувната промишленост, по отношение на приложението на екипния подход в организацията на работните им процеси. Това изследване може да бъде публикувано като отделна публикация в последствие;
- (3) Разработена методика „концептуален модел“ за въвеждане и усъвършенстване на екипния подход в индустриталните предприятия. Този модел би бил приложим и в други предприятия от различни сектори на икономиката.
- (4) От приложен характер, резултатите от проведеното изследване, тяхната систематизация и представените изводи и препоръки могат да бъдат използвани

при планирането и управлението както на персонала, така и като цяло на дейността на предприятията.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

Докторант **Нина Валериева Костадинова-Вачкова** е направила добросъвестно своето изследване. Без съмнение за качеството на дисертационния труд, по предоставения за становище материал, могат да бъдат направени някои бележки и въпроси:

1. На стр. 24, при дефиницията за екип, пише, че екипът е „.... сходство в квалификацията и способностите.“ При проектните екипи обаче, се разчита именно на различната квалификация и функционална подготовка на членовете на екипа (както посочва и самия докторант по-нататък в текста на дисертацията), които работят за постигане на поставената проектна цел. По този начин, предложеното определение не може да бъде с обща валидност.
2. Не е посочено категорично в какво се изразява екипният подход (въпреки, че на база на изложението, читателят може да се досети какво се влага в това понятие) и не е направена диференциация за отличителните характеристики на екипите и тяхното формиране в индустриталните предприятия в съпоставка с други бизнес организации от реалната икономика.
3. Във втора точка от първа глава се наблюдава залитане на автора на дисертацията в т. нар. учебникарски стил на изложение, като при големи пасажи от текста липсват цитирания и/или позовавания на конкретни литературни източници.
4. Наблюдава се смесване на понятията „компетентности“ и „компетенции“, които по своята същностна характеристика представляват две различни неща.
5. В т.2.1.1 от втора глава, озаглавена „Методология и обхват на изследването“ не се наблюдават подобни структурни елементи, а само някои общи въпроси от методически характер.
6. Текстът, свързан с дефинирането на използваните информационни източници се повтаря с този в увода на дисертационния труд. Може би е било по-подходящо там (в увода) тази информация да бъде представена в по-синтезиран вид.
7. Възможностите и заплахите пред обувната промишленост би трябвало да бъдат идентифицирани от направен преди това PEST или PESTEL анализ, а такъв не намерих в текста на изложението. Добре е да бъде уточнено на каква база са определени тези възможности и заплахи?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд на докторант **Нина Валериева Костадинова-Вачкова** е задълбочено и самостоятелно изследване с научно-приложен характер и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и вътрешните нормативни документи на С.А. „Д.А. Ценов“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторант **Нина Валериева Костадинова-Вачкова** образователната и научна степен „доктор“.

Дата: 07.02.2020г.
гр. София

Изготвил становището: .....
/доц. д-р Димитър Благоев/
